

Večernik

Leto IV. (XI.), šte. 261

Maribor, sobota 15. novembra 1930

»JUTRA«

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Debata v bolgarskem sobranju

INTERPELACIJE RADI VEROIZPOVEDI PRESTOLONASLEDNIKA IN BOLGARSKE ZUNANJE POLITIKE. — LJAPČEV ODGOVARJA.

SOFIJA, 15. novembra. Včeraj je bilo otvorjeno zasedanje sobranja. Na dnevnem redu ste bili dve zanimivi interpelaciji. V prvi so zahtevali socialisti od vlade pojasnila, kakšne vere bo bodoči prestolonaslednik glede na to, da je kraljica rimsko-katoliške vere. Interpelacijo je utemeljil poslanec Castuhov, ki je naglašal, da bolgarski narod stoji odločno na stališču, da mora biti prestolonaslednik pravoslavne vere. Zahteva od vlade, da se točno izjavi, kako je bilo urejeno vprašanje pri pogajanjih z Vatikanom. Posebno je povdarjal, da nikakor ne gre, da bi Vatikan silil bolgarski narod h kršenju ustave.

Druga interpelacija se nanaša na bolgarsko zunanjo politiko. Utemeljeval jo je tudi Castuhov, ki je povdarjal, da je bolgarska vlada popolnoma pod uplivom Rima in da taka politika

bolgarskemu narodu ni v korist. Italijani so se zasidrli v Albaniji in hočejo sedaj tudi iz Bolgarije napraviti postojanko fašizma na vzhodu. Bolgarski narod pa nikakor ni voljan podirati zunanje politična stremjenja Italije, ker se hoče obvarovati nove katastrofe.

Na obe interpelaciji je odgovarjal min. predsednik Ljapčev. Glede vere prestolonaslednika je povdaril, da se mora najprej prestolonaslednik poroditi in ko bo to, vlada ne bo prišla v konflikt z ustavo. Kar se pa tiče zunanje politike, je Ljapčev izjavil, da je interpelacija plod protifašistične gonje, inscenirane od zunaj. Bolgarska vlada vodi politiko miru in sporazuma z vsemi državami in bo na tej poti vztrajala do konca.

Interpelant se z odgovorom ni zadovoljil.

Intervencija Male Antante

RADI POTOVANJA CITE IN OTON A HABSBERGA NA MADŽARSKO. — DEMANTI »PESTER LLOYDA«.

PARIZ, 15. nov. »Chicago Tribune« javlja iz Bruslja, da so zastopniki Male antante intervenirali pri belgijski vladi v zvezi z vestmi o nameravanem potovanju bivše cesarice Cite in Otona Habsburga na Madžarsko. Zastopniki Male antante so opozorili, da bi imel tak korak nedogledne posledice. Belgijska vlada je dala zastopni-

kom Male antante pomirljive izjave z zagotovitvijo, da bivša cesarica Cita brez vednosti vlade ne bo zapustila belgijskega ozemlja.

Listi ponatiskujejo tudi vest »Pester Lloyd«, da lahko na podlagi zanesljivih informacij izjavi, da Oton Habsburg niti ne misli na to, da bi zapustil svoje dosedanje bivališče.

U Lyonu 60 mrtvih

LYON, 15. nov. Po uradnih podatkih znaša število mrtvih doslej 60. Rešilna dela so radi ogromne mase ozemlja zelo otežkočena. Na več krajih je začela izvirati voda. Bolnica je izgubljena in so morali del poslopja že razdejati. V veliki nevarnosti je tudi stara katedrala sv. Ivana, ker jo vedno bolj izpodjeda voda.

Teško neurje na Poljskem

VARŠAVA, 15. novembra. Nad vsem Poljskem divjajo silni viharji in neurje. V severnem delu države so mestoma prekinjene telefonske zveze. V vzhodni Galiciji je napravil vihar velikanska opustošenja in odnašal celo strehe z več-

nadstropnih hiš. V Stanislavu so bile 4 osebe težko ranjene. Železniški promet se vrši z velikimi zakasnitvami.

GUSARSKI NAPAD — OPAZOVAN IZ AEROPLANA.

ŠANGAJ, 15. nov. Gospa Bruce, ki leti iz Londona v Tokio, je opazila nad zalivom Bias pirate, ki so napadli norveški parnik Hirnudo.

UMAKNENA DEMISIJA BELGIJSKE VLADE.

BRUSELJ, 15. nov. Ministrski predsednik Jasper je umaknil demisijo vlade. Zbornica bo sklicana za torek.

POGORELA CELA VAS.

BUKAREŠTA, 15. nov. Nocoj ponoči je pogorela vas Saca pri Braceanu. Zgorelo je 60 hiš. Škodo cenijo na 10 milijonov lejev.

vesticij — brez garancije za doseg plodnosnejših rezultatov. Sanacija kmetijstva ni izvedljiva od danes na jutri, ampak zahteva delo večih let, ki ga je treba vršiti po vnaprej določenem načrtu. Drugo je pa vprašanje nujne od pomoči kmetijstvu. Treba je razbremeniti kmetijstvo, o tem ni dvoma, in prevaliti bremena enakomerno na vse sloje prebivalstva. Izboljšanje položaja kmetijstva pa ni odvisno od reform v žitni izvozni trgovini in od njene omejitve v gotovi smeri. Reforme, ki bi bile naperjene proti sedanjim organizacijam žitne trgovine, ki je tekom minulih 12 let ogromno storila za ureditev naših gospodarskih prilik in koje dobro ime je

poznano tudi daleč izven mej naše domovine, bi ne vodile do nikakršnih pozitivnih rezultatov v reševanju gospodarske, zlasti kmetijske krize, ampak bi nasprotno lahko spravile naše kmetijsko gospodarstvo v še težavnejši položaj. Reforme so mogoče samo v tej smeri, da se ustvari tesnejši kontakt med žitno trgovino in onimi službenimi mesti, ki vrše izvestne funkcije v tej gospodarski panogi, in to je v prvi vrsti privilegirana izvozna družba.

Izvajanja odličnega vojvodinskega gospodarskega strokovnjaka so vsekakor zelo tehtna in veljajo v isti meri seveda tudi za našo sadno, hmeljsko, vinsko izvozno trgovino

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Sobota, 15. novembra ob 20. uri »Škrjančkov gaj«. Kuponi. Gostovanje gđ Milke Michl, zagrebške subrete.
Nedelja, 16. novembra ob 15. uri »Aleksandra«. Kuponi. — Ob 20. uri »Lutka«.
Ponedeljek, 17. novembra. Zaprto.
Torek, 18. novembra ob 20. uri »Dnev našega življenja«, ab. A. Kuponi.

Ptujsko gledališče.

Ponedeljek, 17. novembra ob 20. uri »Gospa ministrovka«. Gostovanje mariborskega gledališča.
Nedelja v mariborskem gledališču. V nedeljo, 16. t. m. se bosta vršili dve operetni predstavi. Ob 15. uri se bo vprizorila velezabavna in melodiozna moderna opereta znanega skladatelja Szirmaja »Aleksandra«, pri kateri se občinstvo vselej izborna zabava. Kuponi. — Zvečer ob 20. uri pa se bo ponovila Audronova opereta »Lutka«, ki obeta postati ljubljenska mariborskega občinstva v tej sezoni. Izredno vesela vsebina te opere in pristrčna muzika bosta gotovo spet napolnili gledališče.

Drva in premog

J. GOVEDIČ, Prešernova ul. 19

Dva vloma minolo noč.

Tekom minole noči so neznan storilec vlomili od v zadaj v delavnico tvrčke T. Sokliča, izdelovalca štampiljk, na Aleksandrovi cesti. Razbili so kaseto, v kateri pa niso nič našli. — Zopet drugi zlikovci pa so se pojavili v pekarni Čebokli na Glavnem trgu. Vendar so bili opaženi in se jih je od zunaj zaklenilo. Med časom pa, ko je dotična oseba šla po policijo, so si zlikovci od znotraj odklenili in izginili. Vendar so pustili na licu mesta stvari, ki kažejo za njimi sled in jim je policija za petami. —

Osveta »zapuščene«.

47-letna Štefanija Nagy iz Koroške ul. je sinoči prijavila policiji, da jo je krog 18. na Koroški cesti pred hišo št. 28 napadel mizar Jakob Mlakar, jo vrgel na tla in pretepal. Ko so Mlakarja poklicali na policijo, je izjavil, da jo je res z roko udaril, ker mu ni dala miru, ampak ga je na ulici psovala z vsemi mogočimi psovkami, med drugim tudi s »verdammter Hund«. Bila je namreč svoj čas njegova priležnica, odkar pa se je poročil z drugo, ga povsod, kjer se srečata, psuje. — Štefanija zahteva kazensko postopanje.

Porodni krčji

so prijeli sinoči v Frankopanovi ulici 26-letno Nežo Pliberšek iz Zg. Radvanja, ko je šla krog 23. v porodišnico. V sled silnih krčev je tako onemogla, da se je zgrudila in so jo morali z rešilnim avtom odpeljati v porodišnico. —

POPELIN SRAJCE

à Din 85. I. Babič, Gosposka ul. 24. 3268

V slučaju zastrupljenja,

povzročene po pokvarjenih jedilih, kakor tudi po alkoholu, nikotinu, morfinu, opiju, kokainu, je uporaba naravnega »Franz Josefove« grenčice bistven pripomoček. Zdravniška strokovna dela navajajo, da pri zastrupljenju s svincem staropreizkušena »Franz Josefova« veda ne odpravi samo trdovratno zapeko, temveč da učinkuje tudi kot specifično protisredstvo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Borzijanci o gospodarski krizi

Dne 13. t. m. se je vršila v Novem Sadu konferenca vseh jugoslovenskih borz. Zastopane so bile beograjska, zagrebška, ljubljanska, somborska in novosadska borza. Ob tej priliki je imel predsednik konference g. dr. Gedeon Djundjerski, uvodoma znamenit govor, v katerem je med drugim dejal:

Izkazalo se je, da je bila dobra in zdrava ideja, da se je pred tremi leti pokrenilo vprašanje osnovanja skupnega foruma, delegacije vseh borz kraljevine Jugoslavije. S skupnim delom se dajo mnoga vprašanja rešiti. Težki položaj, v katerem je gospodarstvo celega sveta, sili vse ustanove, da vprašanju sanacije posvečajo podvojeno pozornost. Ako premotri- vamo naše prilike, moramo iskreno priznati, da se pri nas mnogo dela na olajšanju težkega stanja in da naše gospodarske ustanove vsestransko in s polnim razumevanjem podpirajo delo kralja in vlade v preurejevanju prilik.

Težka ekonomska kriza udarja nas hujše nego mnoge druge države, ker smo agrarna država in sedanja kriza v prvi vrsti in najbolj pritiska baš na kmetijsko produkcijo. Dosledno temu tudi žitna trgovina, ki stoji v najožji zvezi s kmetijsko produkcijo, težko občuti to krizo. Neugodno stanje žitne trgovine ima za posledico krizo izvoza, ki danes nudi sliko ne- navadne stagnacije.

Vse te okolnosti so vzrok, da se išče takozvana preorientacija v kmetijstvu v težnji, da se polagoma opuste gotove panoge proizvodnje, ki se izkazujejo kot nerentabilne, kakor sta danes pšenica in koruza, in da se postopno preide na proizvodnjo drugih predmetov, ki bi glede rentabilnosti bili ugodnejši. V prvi vrsti se priporoča proizvodnja industrijskih rastlin in hotimiranje živinoreje. Ni dvoma, da bi forsiranje živinoreje pozitivno vplivalo na razvoj našega narodnega gospodarstva, veliko pa je vprašanje, ali smemo v toliki meri zmanjševati proizvodnjo pšenice in koruze, da bi nekega dne to naše blago izginilo z inozemskih tržišč in bi radi tega izgubili z dozdajnim težkim delom in naporom osvojena mednarodna tržišča. Takšna gospodarska politika bi pač imela momentani uspeh, lahko bi pa vodila kasele do težkih posledic, ker se enkrat izgubljena pozicija težko znova osvaja.

Naše kmetijstvo je nedvomno v težkem stanju, naš kmet danes nele da ne najde rentabilnosti v svoji proizvodnji, ampak mora celo črpati iz kapitala, da lahko zadosti svojim obvezam. Treba je vsekakor od pomoči, toda ne z eksperimentiranjem, zlasti pa ne tako, da se priporočajo nove orientacije, ki bi zahtevale nove obremenitve kmetijstva v obliki raznih in-

Gospodarska kriza radgonsko-cmureškega okraja

Narodnostna lega Radgone sliči Gorici. Kot je Gorica obdana od vseh strani s slovenskim ozemljem in je samo z lučeniškimi jeziki zvezana s Furlani, prav tako je Radgona poseljena v svojem okolišju s Slovenci in le železniška proga jo drži preko nekdanj slovenske Obrajne in Purkle z nemškim narodnostnim trupom. Cmurek pa je tipično narodnostno nemško obmejno selišče, ki je kot tako denacionalizujuče vplival na slovenske obmejne kraje od Sladkega vrha preko Velke do Apaškega polja.

Gospodarsko območje Radgone je pred svetovno vojno zavzemalo zapadno Gorisko, Ravensko, Mursko polje, severovzhodne Slovenske gorice s Ščavniško dolino in Apaškim poljem ter trikot med Muro in Kučenicami s Klekom do Stradna. Od Sv. Ane na zahod preko Jurjevskega do Sv. Jakoba in Sladkega vrha, na severu od Mure pa od Črniš do Bierbaum in Dienersdorfa se je širilo gospodarsko območje Cmureka. Mirovna pogodba je začrtala mejo med Avstrijo in Jugoslavijo — razen pri Radgoni — na črti stikanja Slovencev in Nemcev. Po svojem poreklu slovenska, po duhu pa možo pomembna Radgona in Cmurek sta zastavila vse sile, da ostaneta v Avstriji, kar jim je končno tudi uspelo. Gospodarska območja so bila po narodnosti razdeljena med Avstrijo in Jugoslavijo, tako da je Cmureku ostalo 50% bivšega gospodarskega območja, Radgoni pa le 20%. Gospodarsko je iz tega razvidno, da je bila dodelitev Radgone, Avstriji neumestna, kamor tudi ne spada niti geografsko, niti narodnostno.

Posledica tega je bila naravno poostrežen današnje, sicer splošne gospodarske krize. Da opozori na gospodarske težave radgonsko-cmureškega okraja je izdal poleti 1930 štajski Schulverein Südmark v zbirki Schriften des Deutschen Schulvereines Südmark über das Grenz- und Auslandsdeutschum spomenico na bivšega zveznega kancelarja dr. Schobra; sestavil jo je srečki tajnik »Hagenbunda« v Radgoni O. E. v. Scala.

V spomenici ugotavlja Scala, da leže vzroki gospodarskih težav spodnjega avstrijskega Pomurja v političnih mejah med Jugoslavijo in Avstrijo, nadalje pa v višjih davkih v Avstriji, vsled česar ne more avstrijska obrt in trgovina — in interese teh upošteva spomenica v prvi vrsti — tekmovali v izvozu v Avstrijo. Nadaljnji razlog v nazadovanju obrti in trgovine v cmureškem in radgonskem okraju je carina, ki ne upošteva v dovoljni meri avstrijskih obrtnih in trgovskih interesov v obmejnem sporazumu, ter pomanjkanje tujkega prometa. Vsled uvoza jugoslovanskega n. pr. mesa — 3.000 kg na mesec brez carine — obstojita v Radgoni danes samo še 2 mesarja. Izpad garnizije in visoki socialni davki, katerih v Jugoslaviji ni, gosp. krizo, zlasti Radgone, samo še stopnjuje; značilno za avstrijsko pomursko obmejno gospodarstvo je število eksekucij: l. 1926: 383, l. 1929: 742 v radgonskem; 600 in 1319 pa v cmureškem okraju. Trgovec z 12 pomočniki pred svetovno vojno ima danes še 2, obrtnik s 6 pa samo 1. Brezposelnost, kot značilnost nazadovanja obrti in trgovine, je narastla v prvih 4 mesecih 1929 za 45% proti istemu času 1928. Preostanka rojstev nad smrtnimi slučajmi ni; obratno: 1926 je preostanek mrtvih nad rojenimi znašal 7, 1928 pa že 35.

Da se ta položaj izboljša, predlaga Scala: Točno izvrševanje predpisov o prometu z reparaturami, izvrševanje carinskih predpisov od strani jugoslovanskih carinskih organov, nov obmejni sporazum na podlagi reciprocitete, povišanje (za 100%) carine na uvoz jugoslovanskih čevljev, uvedba avto-proge Radgona - Murska Sobota, ukinjenje socialnih davkov, uvedba okrajne bolniške blagajne v Radgoni, garniziranje vojaštva in ustanovitev industrije v Radgoni in razvoj prometa tujcev, zlasti iz Nemčije, v radgonsko-cmureškem okraju.

To je torej gospodarski položaj spodnjega avstrijskega Pomurja; kritično premočriti tega ne moremo radi pomanjkanja potrebnega gradiva. Sredstva za izboljšanje položaja pa imajo izrazito biokratski značaj ter se dajo izvesti samo la tevelju mednarodne pogodbe med

Avstrijo in Jugoslavijo, in to na račun celotnega narodnega gospodarstva obeh držav. Težnja osigurati gospodarstvo radgonsko-cmureškega okraja na račun gotovih panog celotnega gospodarstva obeh držav, pa kaže in dokazuje, da manjkajo Cmureku zlasti pa Radgoni gospodarske, v domači zemlji utemeljene osnove. In isto kaže težnja za razvoj prometa tujcev, kateremu manjkajo pokrajinski predpogoji.

Za nas Jugoslovane ni propadanje avstrijskega spodnjega Pomurja važno samo iz gospodarskih, ampak posebno iz nacionalnih in principijelnih antropogeografskih razlogov.

V nacionalnem pogledu je imela Radgona 1910 od 2739 prebivalcev 1766 Nemcev; od ostalih imamo polovico Slovencev, posebno Prekmurcev. Če vzamemo okolico kot krog 360°, potem je samo severozapadni sektor južno od Trnove v izmeri 60° nemški, vseh ostalih 300° stopinj radgonske okolice pa poseljuje slovensko prebivalstvo. Z dodelitvijo Radgone Avstriji je ostalo Radgoni samo 20% večinoma nemškega gospodarskega ozemlja; iz tega pa izvira kriza Radgone, ki bi ne nastopila, če bi Radgona ostala v Jugoslaviji združena z 90% svojega gospodarskega ozemlja.

Zelo važen je današnji položaj Radgone iz principijelnih antropogeografskih razlogov. Evropska znanost (Nemci, Francozi, Angleži, Italijani, Američani) zastopa stališče, da je temelj za politično dodelitev kakega ozemlja njegovo gospodarsko središče, to je mesto, češ da odvisi od tega mesta možnost za razvoj okolice. To stališče je prevladalo tudi na mirovnih konferencah v Parizu, in nam ugrabilo Koroško in Primorje. Radgona pa nam nudi primer za pogršnost tega naziranja: Radgona propada, njeno bivše gospodarsko ozemlje pa si razvija nova gospodarska središča zlasti Mursko Soboto, v manjši meri tudi Gornjo Radgono. Ne mesto, ampak dežela ima možnost za razvoj enote, katere sestavni del je tudi gospodarsko središče, ki je odvisno od celotne pokrajine. 11 let po mirovni konferenci dokazuje Radgona nepravilnost stališča, da odločuje o usodi pokrajine pokrajinsko gospodarsko središče. *Stiriacus.*

Jedilno orodje

v srebru, alpaka srebru, alpaka v najv. izbiri
Samo prvovrstno blago!

6 žlic, vilic, nožev, kavnihi žlice Ia, alpaka s pismenim jamstvom, najmod. fasona, samo
Din 325^{.-}

Tudi posamezni komadi.

6 kavnihi žličk z etuijem, samo

Din 65^{.-}

Otroško jedilno orodje, sestojče iz noža, vilic, žlice in kavne žlice, samo
Din 97^{.-}

Urar in Juvelir

M. JILGER-jev SIN
MARIBOR, Gosposka 15
PRODAJA NA OBROKE!

Ljudska univerza v Mariboru.

V ponedeljek, 17. novembra, nadaljevanje cikla »Rodbina in otrok« in sicer z važnim predavanjem g. primarija dr. Dragaša iz Ljubljane o pravilni negi otroka v prvih letih. Od pravilne oskrbe otroka zavisi v največji meri zdravje odraslega. Koliko se še pri nas v tem pogledu greši! Vas vseh odraslih se tiče to predavanje. — V petek 21. novembra vелеaktualno predavanje o razmerah sedanjosti Rusije. Predaval bo univ. prof. dr. Halm, ki je še pred kratkim deloval na univerzi v Irkutsku. Sam je preživel revolucijo in vse boljševiške socialne poskuse. On bo označil vso razdobjo od revolucije naprej, se posebno bavil z zatiranjem cerkve in religije in Stalinovim petletnim ekonomskim programom, ki ga smatra za veliko nevarnost Evrope. — Predprodaja vstopnic pri ge. Brišnik in g. Höferju od srede 19. novembra naprej.

Mariborski in dnevi drobiž

Vprašanje gradnje pohorske vzpenjače se bliža svoji rešitvi. Za stvar se je zainteresirala tvrdka Haecckel iz Saarbrückna v Nemčiji, ki vrši prav te dni trasiranje in merjenje proge, kar bo trajalo približno 8 dni. Upajmo, da končno vendarle pride do gradnje vzpenjače, ki bo napravila naše Pohorje še bolj popularno in privabila tudi številne tujce.

Naš Franček,

vsemu Mariboru znani dosedanja plačilni natakak v kavarni Astoria, g. France Trafenik, je prevzel te dni staroznano gostilno »pri medvedu« (Pristavec) na Meljski cesti 18 in jo nočoj slovesno otvarja. Kdor pozna — in menda ni v Mariboru in daleč na okrog človeka, ki bi ne poznal! — njegovo strokovno sposobnost, njegovo priljudnost, njegovo obsežno znanje (saj govori mož menda 5. če ne več jezikov!) in njegovo postrežljivost, je lahko prepričan, da bo Franček tudi na novem mestu svojega poklicnega udejstvovanja mož na mestu tako glede odlične postrežbe gostov z dobro kapljico iz naših goric in z dobrimi dišavami iz kuhinje, ampak tudi po prisrčnosti in gostoljubni uljudnosti. Vsi prijatelji in znanci mu želimo v utrjevanju samostojne eksistence najlepše uspehe! —

Zdravstveno stanje v Mariboru.

Mariborskemu mestnemu fizikatu je bil od 8. do 14. t. m. prijavljen 1 primer obolenosti za davico. —

Marionetno gledališče.

V nedeljo 16. t. m. se ob 15. (3.) ponoči v Narodnem domu igra »Faust«. Le, če bo solnčen dan, ne bo predstave.

Predavanja o kuhli s plinom.

Odkar se je uvedla v Mariboru nova in cenejša plinska tarifa, se je konsum plina izredno dvignil. Gospodinje so se pač prepričale, da je plin za današnje razmere res najcenejše ter najpripravnejše kurivno sredstvo in kuhanje s plinom nobena posebna umetnost. Mestna plinarsna priredila te dni zopet predavanja o kuhli s plinom, in se vrši tozadevno praktično predvajanje kuhe s plinom za gospodinje v ponedeljek 17. tm. ob 16. v obednici dekliške meščanske šole v Cankarjevi ulici, drugo predavanje pa je namenjeno osobito kuharicam in služkinjam in bo v torek 18. tm. ob pol 20. ravnotam.

4 leta robije.

Danes je bil pred senatom trojice obsojen 25-letni čevljarski mojster Reitmeier Vilibald iz Pragerskega na 4 leta robije, 5 let izgube drž. časti ter povračilo stroškov, ker je v noči od 2. na 3. avgusta ubil dijaka Antona Šramla na Pragerskem pred domom pokojnika. Raz prava je bila kratka, ker je obtoženi krivdo priznal in so bile tudi priče, razen v malenkostih, v pričanju edine v izpovedbah. —

Pozor pred goljufivimi agenti!

Od več strani prejemamo pritožbe o vsiljivosti raznih ljudi, ki se izdajajo za trgovske potnike in ponujajo razne predmete na — obroke in celo na poskušnjo. Take »poskušnje« so stale naročnike že težke tisočake in sitnosti s sodnijo. Javnosti so še v spominu prodajalci »ratne štete«, ponavljajo se pa pritožbe, da dobiš v »preskušnji dobi«, za katero si založil aro, naenkrat grozljivo pismo, da poravnajš »pogojeno kupno ceno«... Tako postopanje je seveda skrajno nerealno, ker se naslanja na lahkovernost ljudí. —

PERILO PO MERI.

I. Babič, Gosposka ul. 24. 3268

Otroka odložila.

Včeraj zjutraj je posestnica Ana Vuk v Grušovi pri Sv. Marjeti ob Pesnici, ko je prišla domu, kjer sta bila samo dva njena otroka, našla še tretjega otroka, starega šest tednov in vsega bolnega. Od ložila ga je v njeni odsotnosti neka Marija Gajšek iz Maribora, znana potepuška, ki živi v koruznem zakonu in ima že tri otroke, katerih dva sta v Dečjem domu. Zraven otroka je pustila listino Dečjega dispanzerja z otrokovim imenom. Policija vrši v zadevi preiskavo.

Fazanka se je zaletela

13. tm. v Maribor in jo je prijel v Valvazorjevi ulici neki Fr. S., jo odnesel domu in prijavil stvar policiji. Policija je obvestila predsednika podružnice SLD g. Pogačnika in je na njegovo željo včeraj fazanko izpustila na prosto. —

KINO

Grajski:

Od danes dalje

KAPETAN DREYFUS

100% govoreča zvočna drama v nemškem jeziku. Tragedija po nedolžnem obsojenega francoskega generalštabnega kapetana. — Fritz KORTNER, Grete MOSHEIM, Bernhard GÖTZKE.

Union:

Od danes dalje

HADŽI MURAT

Velezvočni film. — Ivan MOSJUHN, Betty AMANN, Lij DAGOVER.

Po romanu Tolstoja!

Predstave v obeh kinih ob delavnikih ob 17. 19. 21. uri: ob nedeljah in praznikih ob 15. 17. 19 in 21. uri
Predprodaja dnevno: od 10. do 12. ure na blagajni. XXVI

APOLO KINO

Soboto in nedeljo znižane cene!!

KARAVANA SMRTI

KEU MAYNARD — TOM MIX.

TRENCHOATI,

površniki, hubertusplašči, usnjeni lopčiči, kože, pliši, snežni čevlji, snežni škornji, galoše, kakor tudi razno manufakturno blago na obroke. ORNIK, Maribor, Koroška cesta 9. XLIII

Salonski orkester „Dalbor“ z harfo
vsako soboto in nedeljo v

KAVARNI „JADRAN“

Nezgodna na cesti.

Delovodja srezkega cestnega odbora v Šent-Lenartu, 34-letni Janko Šket, je med delom na cesti pri Sv. Marjeti ob Pesnici tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko. Po prvi zdravniški pomoči so ga odpemili v mariborsko bolnico —

Pri žepni tatvini zasačen

je bil danes dopoldne krog 10. na Glavnem trgu Karl Remer iz Pobrežja, baš ko je neki ženski potegnil iz žepa 600 Din in verižico. Denar je še držal v roki, ko ga je zagrabila stražnikova roka. Remer je šele nedavno odsedel 5-letno kazen. Orožništvo na Teznu ga tudi zasleduje radi raznih vplomnih tatvin. —

»Revček Andrejček« v Studencih.

Drevi, ob pol osmih in ne ob osmih, kakor je bilo včeraj pomotoma javljeno, vprizori dramatični odsek Sokola v Studencih v Sok. domu ljudsko igro »Revček Andrejček«. Cene posameznim sedežem nizke in se igra ne bo ponavljala, na kar Studenčane še enkrat opozarjamo. —

Družabni večer Glasbene Matice.

Glasbena Matica — nočoj bo še slavna V Narodnem domu, veliki dvorani V petju, jazz-bandu in plesu zabavna Vsi so povabljeni — tudi nečlani.

Esperantski tečaj.

Vsi, ki se zanimajo za tečaje esperantskega jezika, naj se oglašijo v trgovini Legat, Vetrinjska ul. — Odbor esperantskega društva. —

Sledeče srečke

kupljene v upravi »Jutra« in »Večernika« so bile izžrebane: 58.892, 78.095, 84.159, 42.956, 46.691, 38.107, 77.306.

FLANEL PIŽAME

à Din 125. I. Babič, Gosposka 24. 3268

Koncert v gostilni Zorko v Pekrah.
Koncert v nedeljo, dne 16. novembra v novih prostorih gostilne Zorko v Pekrah. Fin pekerčan, domače klobase, pojedina pišk itd. Vstopnine ni. 3275

KRAVATE

najcenejše pri I. Babič, Gosposka ulica 24. 3268

Martinov večer

Gasilskega društva Studenci se vrši danes v soboto v gostilni Spurej, prej Senica. Pester spored. Prijatelji gostilstva so vabljeni! —

Gostilna »Pri lipi« Anderle, Radvanje.
Jutri, v nedeljo, 16. nov. salonski koncert. Izborna vina. Prvovrstne prekažene klobase. Avtomobilski promet. Lepa pešpot. 3282

Dreyfusova rehabilitacija po 12 letih

VOJNO SODIŠČE V RENNES-U OBS ODI DREYFUSA NA 10 LET JEČE. — POMILOSTITEV. — KONČNA UGOTOVITEV NJEGOVE NEDOLŽNOSTI IN POPOLNA REHABILITACIJA.

Javno mnenje je bilo še vedno proti Dreyfusu. Generali so se krčevito borili za čast in ugled armade ter so šli v tej borbi proti Dreyfusu. Njegova oprostitev bi po njihovem mnenju pomenila blamažo za francosko vojno sodišče in vojno upravo.

Dne 7. avgusta 1899 se je pričela razprava pred vojnim sodiščem v Rennes-u in je trajala do 9. septembra 1899.

Zaman je bil trud zagovornikov. Dreyfusov zagovornik Labori se je celo brzojavno obrnil do nemškega cesarja in italijanskega kralja, naj povesta, kaj jima je znano o Dreyfusu. Dne 8. IX. 1899 je objavil nemški uradni list »Reichsanzeiger« objavo nemške vlade, da nemško poslanstvo v Franciji ni imelo nikdar niti direktno niti indirektno kakih stikov s kapetanom Dreyfusom. Italijanski vojaški ataše je isto potrdil že 17. VIII. 1899.

Dne 9. IX. 1899 je bila razglašena sodba v Rennes-u: Dreyfus je kriv veleizdaje in se obsodba na 10 let trdnjavske ječe in degradacije.

Ta ponovna obsodba je bila višek Dreyfusove tragedije.

Razočaranje vsled te sodbe je bilo splošno. Politične strasti pa so se še bolj razvnele, zlasti v Franciji.

Proti sodbi je Dreyfus vložil revizijo. Toda Dreyfusu naklonjeno francosko ministrstvo je svetovalo zagovorniku, naj umakne revizijo ter je zagotovilo amnestijo. Ministrski predsednik Waldeck-Rousseau je bil prepričan, da Dreyfus ni kriv, vendar je, dosleden svoji pomirjevalni politiki, predlagal samo amnestijo.

Dne 19. IX. 1899 je bil Dreyfus pomilostčen. Te amnestije sta bila deležna tudi Zola in Picquart.

Zopet je poteklo več let in francoska politična javnost se je še vedno bavila s to afero.

Francoski parlament je še ponovno razpravljal o tej zadevi. Bil je pred vsem Jaures, ki je neprestano dregal in je slednjič v velikem govoru razkril vse tajnosti te afere in zlasti okoliščini, ki so vplivale na vojno sodišče v Rennes-u.

Na Dreyfusov predlog je kasacijsko sodišče v Parizu odredilo razpravo, ki se je pričela 15. junija 1906. Trajala je tri tedne. Zagovornik Mornard sam je govoril tri dni. Sodba je bila razglašena 12. julija 1906 ob 12. ugodne. 48 francoskih sodnikov v združenih senatih je sedaj popolnoma oprostilo Dreyfusa. Sodba je izrecno ugotovila, da je vojno sodišče v Rennes-u nezakonito postopalo, da so bile potvorjene listine podlage tej obsodbi in da je slednjič Esterhazy nedvomni pisec tajnega spiska, ki je služil prvemu vojnemu sodišču v Parizu za podlago za krivdorek.

Sodišče je odredilo, da se mora ta oprostilna sodba javno razglasiti v Parizu in Rennes-u ter objaviti v 55 listih po Dreyfusovem predlogu in na državne stroške.

Po 12. letih je bil torej Dreyfus rehabilitiran in oproščen, dne 20. julija 1906 pa je bil povišan za viteza častne legije na javnem prostoru in na istem mestu, kjer je bil pred 12. leti degradiran.

L. 1907 je Dreyfus prosil za upokoitev kot major, leta 1914 se je prostovoljno javil na francosko fronto ter je služil na raznih mestih. Dosegel je čin polkovnika. Sedaj živi v pokoju v Parizu v starosti 71 let.

Ali se ne glasi vse to, kakor najbolj zagoneten kriminalni roman? In vendar je vse to res! Dreyfusov proces je bil nedvomno najbolj senzacionalen proces koncem minulega stoletja. Iz tega procesa se lahko učijo sodniki, zagovorniki in državni tožilci. Pred vsem je ta proces jasno dokazal, s kako previdnostjo je treba presoati ljudski glas in pa vse obtožbe, ki slonijo zgolj na indirektnih dokazih ali na indicijah. Tudi vera v absolutno zanesljivost zvedencev je bila s tem procesom popolnoma omajana. Zlasti pa se učimo iz tega procesa, da so svoboda, resnica in pravica temeljne dobrine človeške družbe, ki jih je treba čuvati, kakor punčico očesa. Slednjič je ta proces tudi svarilen memento državnim tožilcem in sodnikom, da niso nezmožljivi.

Zulfi knjigarnar

Neki knjigarnar je inseriral v listih neko knjigo. Kot dober poznavalec sedanje dobe je dal inseratu debelo tiskan naslov: »Kaj morajo vedeti mlada dekleta, predno se poročijo?« In res so mu šla dekleta na limanice. Dobil je številna naročila, kajti vsako dekletje je mislilo, da se bo iz dotične knjige še kaj naučilo. Knjigarnar pa je izvedel naročila seveda šele potem, ko je dobil denar. Vedel je pač, zakaj. Pa tudi ukaželjna dekleta so prišla kmalu na to in je več od njih vložilo proti knjigarnarju tožbo, češ da so bile v svojih pričakovanjih ogoljufane.

Kakšne knjige pa je razpošiljal iznajdljivi knjigarnar dekletom? Bile so same — kuhinjske knjige, o domačem gospodinjstvu, dobrih gospodinjah itd. — ki jih sicer nikakor ni mogel spraviti v promet in so mu že leta in leta ležala v skladišču. Sicer pa je bil mož oproščen, kajti tudi sodnik je bil mnenja, da je v kuhinjskih knjigah prav mnogo stvari, ki jih morajo mlada dekleta vedeti že pred zakonom.

Kulturni droblj

Trstenjakove razstave. Naš akademični slikar Ante Trstenjak, ki živi sedaj v Mariboru, pripravlja za december troje razstav svojih slik, ki predstavljajo skoraj izključno motive iz Lužice, pred vsem pa pestre in krasne narodne noše Lužičkih Srbinj. Razstave bodo v Mariboru, Ljubljani in v Zagrebu. Mimo tega pa pripravlja g. Trstenjak tudi predavanje o Lužici in Lužičanih v naši Ljudski univerzi. Umetnik je bil že večkrat med Lužičani, kjer je v Srbskem domu v Budišinu naslikal krasen triptih, predstavljajoč poklonitev ljudstva svojim voditeljem, buditeljem, umetnikom in znanstvenikom. Razen tega je izgotovil več portretov vodilnih lužičkosrbskih mož, kakor dr. Arnošta Muke itd., »Zwjazk lužičkosrbskega studentstva« pa je izdal obsežno serijo koloriranih posnetkov Trstenjakovih ženskih narodnih noš. Prepričani smo, da nam bodo Trstenjakove lužičkosrbske razstave odkrile docela nov svet in nas znatno zblížale s tem najmanjšim in najnesrečnejšim bratskim slovanskim narodom.

Odkritje novih Levstikovih rokopisov. Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani se je posrečilo odkriti več doslej še nezanih rokopisov pisatelja Frana Levstika. Odkriti so bili v Gorici in so sedaj že v Ljubljani. Med temi rokopisi je tudi celotni »Martin Krpan«, katerega smo doslej poznali v mnogo krajši obliki. Ta celotni »Martin Krpan« je namreč mnogo obsežnejši in zanimivejši. Vsa ta še neznan Levstikova dela bo Jugoslovanska knjigarna izdala v prihodnjih letih. Z njihovo izdajo se bo znatno spremenila in razširila slika tega našega starega mojstra slovenske besede.

Martin Humek: Domači vrt. V založbi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani je nedavno izšla druga izdaja tega temeljitega strokovnega dela, katero pozornost tudi 102 podob in dvoje večbarvnih slik. V knjigi najde vsakdo vse kar mu je treba vedeti o negi domačega vrta, o sadežih, cvetlicah itd. Knjiga je razdeljena na dva dela: »Splošno vrtnarstvo«, ki obsega ureditev vrta, pripravo zemlje, gnojenje in vsa glavna dela ter »Posebno vrtnarstvo« s poglavji o zelenjadarstvu, sadnem drevju, okrasitvi, gojenju sobnih rastlin ter o vrtnarskih opravilih v posameznih mesecih. Knjiga, ki obsega 234 strani, stane broširana 42, vezana pa 54 Din. Dobi se tudi pri Tiskovni zadrugi v Mariboru.

Domači vedež. Umetniška propaganda, ki je že lani pričela izdajati veliki »Poučni slovar«, ki bo nekakšen slovenski leksikon, in je sedaj že prispel do 12. zvezka, se je te dni odločila za še eno, poljudnejšo izdajo pod naslovom »Domači vedež«. Tudi ta bo urejen leksikalno in bo obsegal 24 zvezkov po 32 strani četrtinskega formata, vseboval pa bo v prvi vrsti stvari, ki so nujno potrebne v praktičnem, posebno družinskem življenju. Posebna pažnja bo še posvečena zdravstvu in negi. Prvi snov-

pič »Domačega vedeža« je že izšel in prinaša črko A od besede »Abatis« do »Arterije«. Domači vedež bo izhajal vsak mesec in bo stala četrtletna naročnina 75.— Din.

Domači prijatelj. Te dni je izšla skupna 11. in 12. številka družinske revije »Domači prijatelj« z najrazličnejšimi prispevki iz vseh področij. S tem je letošnji letnik zaključen.

Zemlja brez premoga

Kakor so izračunali angleški kemiki, zadostujejo premogovne zaloge velikih premogovnikov na našem svetu le še za 15 generacij. Seveda potem premoga ne bodo več rabili, ker bo mogoče vse premogovne produkte, ki jih potrebujejo v industriji, pripraviti sintetično. Izpremenitev ogljenčeve kisline v ogljikove pline se je že posrečila. Te pa se lahko izpremeni dalje v acilen ali smolo, ki obstoja do polovice iz bencina. Ker je zloga zraka na ogljenčevi kislini neizčrpna in so torej sredstva za izdelavo nedogledno velikih množin obratskih snovi na razpolago, bo človeštvo tudi potem, ako pride tako daleč, da bo premogo popolnoma pošel, zelo dobro izhajalo.

Sneg v zapadni Srbiji

Po vsem moravskem srezu je zapadno te dni sneg, na planini Javor 25 cm na debelo. Tudi v dolinah je močno snežilo, vendar pa se sneg ni dolgo držal. Radi močnega mraza so se po Sandžaku pojavile prve črede volkov, ki udirajo v vasi. V neki občini so volkovi raztrgali 10 koz in 40 ovac. Ljudstvo je požrešno živali pregnalo le s težavo. Ponekod so se volkovi lotili tudi pastirjev, ki pa so jih pobili.

Ne zna lagati

V Parizu se je nastanil velik cirkus, ki ima polno levov, krvoločnih tigrov in celo zbirko opic. Dopsnik nekega italijanskega lista je posetil zverj. Upravitelj cirkusa, kateremu se je javil in ki je znan kot izboren krotitelj zverj, ga je povabil v kletko tigra in mu rekel:

»Nikdar se ne bojte zverj. Pojdite v kletko, kakor da ste bili tamka že večkrat. Glavno je, da živali čutijo, da se jih ne bojite...«

»Toda, jaz ne znam lagati.« je odvrnil novinar in se umaknil.

156 ali 70 let

Neki vodilni ameriški medicinski list se je obrnil na vse znane zdravnike v Zedinjenih državah s prošnjo, naj odgovore, ali je res mogoče, da je Zaro Aga, ki se mudi sedaj v Ameriki, res 156 let star. Zdravnikom je bila dana prilika, da so si izrednega starca natančno ogledali ter so potem izjavili, da more po njihovem mnenju biti Zaro Aga največ 70 let star. Toda lastnik ameriškega lista s tem rezultatom ankete ni zadovoljen in zatrjuje, da je iz listin Turka natančno razvidno, da se je rodil l. 1774 v Carigradu.

M. Zevacco:

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

I.

Krall.

»Semkaj Tribulet!«

Z veselim glasom je zaklical kralj Franc I. to kratko in prezirno povelje. Grbasto in zarastlo bitje pa, ki mu je veljalo, se je zdrznilo; v obeh se mu je zasvetil blisk boleznega sovraštva. Nato pa mu zaglasila široko režanje na izmučenem obrazu; približa se, posnemaje lajanje besne doge.

»Ohe, norec! Kaj pomeni to lajanje?« vpraša kralj in namrši obrvi.

»Vaše Veličanstvo mi izkazuje čast, da me kliče kakor psa; pravično je torej, da se tudi oglasim kot pes. Tako se vsaj razumemo!« In Tribulet se pokloni do tal.

Družba velikašev, ki stoje v bližini, izbruhne v krohot zasmeha.

»Na trebuhi!« zakliče eden izmed njih. »Pes mora leči, ako se mu ukaže!«

»Pa tudi ugrizne včasih, gospod La Šatenjre!« Dokaz je nauk, ki Vam ga je dal Zarnak v obliki zaščitnice!

»Nesramnež podi!« zatulil La Šatenjre' bled od

»Mir!« ukaže kralj smeje se. »No mojster norec, govori brez prikriivanja: kakšen se ti zdim danes?«

Kralj Franc stoji namreč pred ogledalom, darilom beneške republike, ter se ogleduje in občuduje; dvoje slug mu popravlja pravkar črni baržunasti baret z velikim peresom, jopič iz češnjevca satina in plašč, obšit z dragoceno kožuho.

»Sir!« odgovori Tribulet, »krasni ste kakor sam solnčni bog!« To rekši, strese ironično svojo rdečo čepico s kraguljčki.

»Zakaj kakor solnčni bog?« vpraša vladar, čudeč se primeri.

»Glava solnčnega boga je obdana z žarki, in glava Vašega Veličanstva tudi; samo, da predstavljajo žarke beli lasje v Vaši bradi in na Vaši glavil!«

In Tribulet se umakne, obdajaje se z režečim smehom in zvenkljanjem svojih kraguljčkov. Plemiči mirirajo, nejevoljni nad tolikšno predrznostjo; toda kralj se je zasmeljal, in zato se smejejo tudi oni, glasneje od Tribuleta. Franc I. pa neje od kralja in glasneje od Tribuleta. Franc I. pa vzravna svoj visoki stas z atletskimi ramami in širokimi prsi, ustvarjenimi kakor nalašč za težke viteške oklepe; obrne se k svojim velikašem:

»Kakšen se zdim pa tebi, D'Esé?«

»Vaše Veličanstvo se mi ni zdelo še nikoli bolj živahno; mladi se od dne do dne!«

»Grof, grof!« zabevsne Tribulet. »Vi utegneta kralju še natveziti, da postaja otrok. Kajpak, tudi to še pride; a zdaj mu je šele petdeset let!«

»In tebi Sansak?« vpraša kralj.

Vaše Veličanstvo je in ostane nam vsem vzor ele-

»Da,« ga prekine norec, »samo grbo si še omislite na trebuhu, da boste bolj posnemali obilnost kraljevskega života; jaz jo že imam, samo da na hrbtu!« In srdito zvenkljajo kraguljčki.

Dvorjani merijo norca s sovražnimi pogledi, on pa jim odgovarja z grimasami. To videč, se zahrohoče kralj na vse grlo.

»Sir!« vzklikne La Šatenjre' napol jezno, »ali nam izvoli povedati Vaše Veličanstvo, odkod mu prihaja danes ta lepa veselost?«

»Bogme!« zavrešči Tribulet z ostrim glasom, »kralj misli na mir, ki mu ga je vsilil cesar, bratranec njegov; saj izgubi samo Flandrijo in Aragonijo, Artoaško in Milansko. Zdi se mi, da res nima za kaj pretakati šolz!«

»Norec!...«

»Ne?... Ali ni tako? Morda misli kralj na klanja, ki se prirejajo v čast in blagor svete matere Cerkve... da plava v krvi vsa Provanša!... Tudi mene navdaja to z velikanskim veseljem!«

»Tiho!« zarenči kralj, prebledel pred stahovi, ki jih je vzbudil njegov norec. In naglo reče potem: »Gospodje, nocoj je velika ekspedicija!... Ah! Že res, da mi je petdeset let! Pravijo, da se staram, toda vročično, kakor da se hoče omamiti. Toda videli bomo! Po bitki pri Marignan se je reklo: hraber kakor Franc! Jaz pa hočem, da poreko tudi: Mlad kakor Franc in galanten kakor Franc! Pri Materi božji, smeimo se, bratje, in veselimo se, ker je življenje tako sladko in so ženske tako lepe v naši francoski deželi...!«

(Nadaljevanje sledi.)

Švedske vžigalice

IVAR KREUGER, »KRALJ VŽIGALIC«. — 150 TOVARN V 28 DRŽAVAH.

Po vsem svetu so znane švedske vžigalice ali vsaj švedski trust, ki mu stoji na čelu Ivar Kreuger, nazvan »kralj vžigalic«. Pri nas je bilo pred leti mnogo govora o tem trustu, ko je šlo za švedsko posojilo, vezano na pogoj, da dá država Švedom v eksploatacijo državni monopol na vžigalice. Tako smo se поблиže spoznali z ves svet preprezajočo švedsko gospodarsko organizacijo, ki ima danes v rokah vse naše tovarne vžigalic.

Domovina vžigalic je Jönköping na Švedskem. Tam so se ustanovile prve tovarne in tam je še danes centrala švedskega trusta. Dasi mala Švedska nima naravnih pogojev za to industrijo in mora les naročati v drugih državah, je znal Kreuger vendar pripraviti švedskim vžigalicam pot na svetovna tržišča, kjer je izpodrinil vsako slično konkurenčno podjetje.

Pred vojno vžigalice skoro v nobeni državi niso bile monopolizirane in škatljice »Säkerhets Tändstikor« so romale svobodno po svetu; s tem je rasel vpliv švedskega industrijalca in denarnega mogotca. Svetovna vojna, ki je zopet drugim dala možnost hitrega obogatitja, je ustavila njegovo prodiranje. Tovarne na Švedskem so zmanjšale produkcijo in delale po 4 in po 3 dni na teden. Vse države so se skušale osamosvojitii na tem polju, povsod so nastale domače tovarne, na čelu vseh Japonska in Indija, kjer si je Kreuger komaj par let pred začetkom vojne priboril trg odjemalcev. Ker so torej te in druge države zaprle svoje meje ali jih zagradile z visokimi carinami, je bilo treba pričeti ustanavljati tovarne v notranjosti teh držav. Švedski kapital v te svrhe ni zadovoljal in treba je bilo potrkati v Wall-Streetu. Ameriški Krezi so ugodno pri-

liko pograbili z obema rokama, kakor imajo Amerikanci sploh dober nos za to, ali bo kaka stvar uspevala ali ne. Ustanovila se je švedsko-ameriška družba »International Match Corporation«, ki je še danes finančni hrbtenica Kreugerjevih podjetij. Petrolejski kralj Rockefeller se ni prav nič obotavljal dati svoje ogromne denarne rezerve tej družbi in tako ji je bilo prodiranje v vse dežele omogočeno. Vendar je znal Kreuger kljub ameriškemu vplivu in finančni nadmoči očuvati svojo suvereno pozicijo. In ne samo to: vodstvo trusta je ostalo trdno v njegovih rokah, v katerih je še danes.

Dolar je srečno premagal vse ovire, vse carinske meje, zgubljeni trgi so se odprli in še novi so se jim pridružili. V Indiji so Švedi skoro popolnoma ubili domačo konkurenco in izrinili japonsko, ki se je začela tam močno uveljavljati; na Kitajskem so pokupili mnogo tovarn in celo na Japonskem so se dobro usidrali. Ni je bilo ovire, ki je dolar ne bi bil premagal. Danes ima trust 150 tovarn v 28 različnih državah in zaposluje 60 000 ljudi. V rokah ima tovarne, ki služijo produkciji vžigalic: kemične in strojne tovarne, žage in papirnice ter velikanske gozdne komplekse in skladišča po vsem svetu. Denarna moč trusta je v primeri z drugimi svetovnimi veepodjetji naravnost ogromna in se cení v našem denarju na okroglo 14 milijard dinarjev.

Po vojni je mnogo držav uvedlo monopol na vžigalice, ki je dal državnim blaginam lepe dobičke. Razen naše države so tudi mnoge druge sprejele švedsko denarno pomoč, tako Poljska, Grčija, Peru in dr. Dasi so pri nas šibice drage, se vendar gibljejo na isti višini kakor v drugih evropskih državah, ki

so pod vplivom švedskega trusta. Slabše je v državi Peru, kjer stane škatljica šibic nekako Din 3.50 v našem novcu. V Nemčiji, ki se je dolgo upirala švedski gospodarski ekspanziji, je Kreuger spravil v svojo last in oblast za časa inflacije dve tretini tovarn in da niso pričela konzumna društva z ostro protiofenzivo, bi bil pobasal še zadnji ostanek nemške industrije vžigalic.

Neomejeni gospodar trusta Ivar Kreuger je danes petdesetletnik. Trust pa je gigantska, solidna skoroda neporušljiva zgradba, solidnejša, kakor one, ki so jih zasnovali junaki inflacijske dobe Stinnes, Castiglioni in drugi. In če bo šlo tako naprej, ni več daleč čas, ko bodo tändstikorji objeli svet od tečaja do tečaja in okoli ravnika. Za tako izgradnjo so temelji jaki dovolj.

pribori petkrat v presledkih. Pet nadaljnih tekmovalcev dobi spominska darila. Prijave sprejema do 30. novembra ISSK Maribor, Danilo Vahtar, Gosposka ul. 37.

MOLNP, službeno.

Reprezentančno moštvo Gradca prispe v Maribor z vlakom ob 12.24. Odborniki MO se pozivajo, da se polnoštevilno udeležijo sprejema. Tajnik.

Sokolstvo

Sokol - matica

vabi vse letos pristopivši člane in članice kakor tudi ostalo članstvo, da se polnoštevilno udeležijo drugega obveznega predavanja, ki se bo vršilo drevi 15. m. točno ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Predaval bo br. Julče Novak o sokolski ideji.

Novo francoska kazenska kolonija

Po poročilih iz Pariza se tamkaj trdi, da bo glasovito francosko kazensko kolonijo Cayenne v francoski Guayani preložili na kak drug, bolj oddaljen kraj. V ta namen je določeno otočje Kerguelov, ki leži med Južnim tečajem, Avstralijo in južno Afriko. Ti otoki dosejajo sploh niso bili kultivirani in so vrhovi gora stalno pokriti z ledom. Ledniki segajo pri večjih otokih daleč notri v doline. Justični strokovnjaki namreč naglašajo, da je Guayana prenevarna radi malarije, kateri podleže večina tjakaj deportiranih kazencev. Pravi vzrok preložitve francoske kazenske kolonije pa je seveda ta, da je iz Kerguelovih otokov vsak beg popolnoma nemogoč. Ta moment je še posebno pomemben in upoštevanja vreden, ker je šele pred nekaj dnevi pobegnila s Hudičevega otoka zopet večja skupina skrajno nevarnih zločincev.

Sport

Sport v nedeljo.

Ob 13.15 na igrišču ISSK Maribor: prvenstvena tekma ISSK Maribor mlad.: SK Železničar mlad.

Ob 14.30 na igrišču ISSK Maribor: medmestna tekma Gradec:Maribor.

Tek osvobojenja.

Dne 1. dec. ob 11. dopoldne priredi ISSK Maribor v spomin narodnega borca Toneta Vahtarja tek skozi mesto pod pokroviteljstvom komandanta mesta. Proga je dolga 2300 m. Start: drž. moško učiteljskiše - Koroščeva ul. - Maistrova - Kolodvorska - Aleksandrova - Slovenska - Gosposka ul., cilj Glavni trg. Ker je tek propagandnega značaja, imajo pravico starta razen verificiranih atletov tudi diaki, vojniki in ostali sportniki. Tekanjem tujih narodnosti udeležba ni dovoljena. Tekmovanje po pravilih JLAS. Zmagovalec dobi pokal, ki preide v trano last tekača po trikratni zmagi, ali če si ga

Zelo znižane cene
vsakovrstnih ur, zlatne, srebrne in optičnih predmetov pri Mulavcu, Kralja Petra trg. Popravila točna z garancijo. Nakup zlata po najvišji ceni. 3123

Zatekel se je pes-ovčar »Tago«. Kosarjeva ul. 38. 3259

Pisalne in pisarniške potrebščine, pisemski papir, albume za amaterje priporoča po najnižjih cenah papirnica in knjigovoznica Novak, Gosposka ulica 9. XXV

Premog Peklenica, brez smradu, žindre in kamenta, malo pepela. Voz stane 38 Din franko dom. B. Guštin, Cankarjeva ul. 24. 3053

Spalne sobe, politirane, najmodernejše, ugodno prodam. Mizarstvo Rudolf Kompara, Aleksandrova c. 48. 3106

Kompletni vodnjak, oknjak z oknom ugodno prodam. Vprašati Milnska ulica 15, v gostilni. 3256

Mebilirano sobo oddam boljšemu solidnemu gospodu. Vprašati Jože Vošnjakova 21. II. vrata 3. 3255

Tovorno prevažanje selitve z avtomobilom prevažajo najceneje samo Roman Ploj (avto prevoz), Dr. Pavel Turnerjeva ul. 11, Maribor, preje Pod lipo 11. 3254

Glasovir, kratek, nov z angleškim mehanizmom, prodam. Meljska cesta 11 I. 3253

Spalnico iz trdega lesa politirano in furnirano sestojajo iz 11 delov prodam z ali brez posteljnine in perila. Meljska cesta 11 I. 3252

Snežne čevlje, galoše, autopnevmatike popravljajo solidno in ceneno vulkanizacija Dolenc, Aleksandrova 35, dvorišče. 3251

Prodajam krzneni plašč, moške in dečke plašče, čevlje, smuči, umivalnike in drugo. Starinarina Peteln, Maribor, Orožnova 1. 3250

Oddam opremljeno sobo eni osebi, Glavni trg 4, dvorišče, desno. 3236

Sobo in črkoslikanje, vedno najnovejši vzorci na razpolago izvršuje poceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ulica 3 za kavarno »Astoria« X

Dvosobno stanovanje na Aleksandrovi cesti se ugodno zamenja s eno ali dvosobnim stanovanjem v 2. okraju. Pismena vprašanja na upravo »Večernika« pod »Zamenjava stanovanja«. 3267

Pozor! Cene hrani padle! V gostilni Kos, Cvetlična ulica 11, dobiš na izbiro dobro domačo hrano. obed: juha, meso in dve prikuhi že za Din 7.—. Na razpolago so tudi vsa mrzla in topla jedila ter novo vino liter Din 10.—. Vsako soboto in nedeljo pečene krvave in mesnate k'obase. Za obilen obisk se priporoča Ivan Kos, gostilničar 3269

Prodajam hišo z vrtom, Gubčeva ulica 27, Pobrežje. 3279

Gostilna »Krcčevinski dvor«, Jutri nedeljo dne 16. koncert. Mrzla in topla kuhinja. Izborna domača vina. Za obilen obisk se priporoča Vovrin, gostilničar. 3214

Čevljarskega pomočnika za stalno vzajem takoj. Naslov pove uprava. 3280

Iščem garažo za več časa. Naslov pustiti v upravi pod: »Avto«. 3270

Prodajam udomačeno listico, Betnavska cesta 1, Maribor. 3271

Štedilnik zidani prodam, Koseskega 4. 3274

Glasovir znamke Wiener Suth, ki zavzema malo prostora, za 3.500 Din na prodaj. Vprašati Vojašniška ul. 12, v mizarški delavnici. 3276

Lepa velika solnčna soba, meblirana ali prazna, se takoj odda v sredi mesta. Naslov v upravi. 3272

Dijak gimnazijec želi instruirati diaka iz 1. ali 2. razreda katerekoli šole. Naslov v upravi lista. 3263

Za entianje, natančno in točno se priporoča M. Petrovič, Frankopanova 51/II. 3149

Išče se sobarica, 20—30 let stara, perfektna v likanju, serviranju, pospravljanju sob (tudi za čiščenje parketov) za takojšnji nastop k odlični družini v Beograd. Le prvovrstne moči z večletnimi spričevall pridejo v poštev. Točen naslov se izve Gregorčičeva 4; vrata 3. 3233

Kupim akvoj in plačam v gotovini razno pohištvo, obleke, čevlje in druge reči. Ponudbe na Makor, Ruška c. 35. 3235

K'obase vseh vrst, domače, vsako soboto in nedeljo pri Osetu, Mariborski dvor. 3245

Kavčije zmožen vpokojen žand. postajevođa išče s 1. decembrom v Mariboru ali okolici primerno službo. Položi do 20.000 Din. Cenj. ponudbe pod »Poštenost« na upravo »Večernika«. 3249

Pisalne in pisarniške potrebščine, pisemski papir, albume za amaterje priporoča po najnižji ceni papirnica-knjigovoznica Novak, Gosposka ul. 9. XXXV.

Kateri trgovski potnik, z lastnim avtom in ki se pri strankah preveč ne zamuja bi vzel sopotnika po Savinjski dolini. Dopise na Hošohar, Maribor, Taborska ul. 7. 3262

Garažo v Maistrovi ulici 10 oddam v najem. Vprašati Prešernova ul. 18. I. vrata 6. 3264

300 stanovanj tako! največ po 2 sobi potrebuje posredovalnica stanovanj, hiš, posestev i. t. d. »Marštan«, Koroška 10, Maribor. 3265

Moške obleke, povrhniki srednje velikosti, vse v dobrem stanju prodam. Vprašati: Cankarjeva ulica št. 1, na dvorišču prvo nadstropje. 3239

Elektroinstalacije, montaže vil, stanovanj, tovarniških poslopj vsaka montažna popravila, popravila motorjev najceneje izvršuje Ilič & Tichy, Maribor, Slovenska ul. 16. Velika izbira svetilk, elektroblaga, motorjev po konkurenčni ceni. XII

Hišo popravilo ur, ceneno in točno z 1—5letnim jamstvom pri tvrdki A. Stojec, Maribor, Jurčičeva ulica št. 8. Po stenke in stoječe ure se pride na dom. XVII

Gramofone popravila prevzelo je mehanična delavnica JUSTIN GUŠTINCIC, Maribor, Tattenbachova ulica 14. Istotam velika izbira najboljših gramofonov znamke »Columbia« in gramofonskih plošč. 602

Velika zaloga kuhinjske posode, Hišne in kuhinjske potrebščine vseh vrst. — Vsaki gospodinjji znana prvovrstna emajlirana posoda znamke »Herkules«, la aluminijeva litoželezna in posteklena posoda. — Nadalje milne za meso, orehe, kavo, mak in poper. — Tehtnice za kuhinjo in meropreizkusne za trgovce z uteži. Ribežeravne, okrogle, polokrogle in oglate. Lopatice za oglje, pepel in smeti. Sita-deske za testo in valjarje. — Likalnice. — Razne oblike za vsakovrstno pečivo. — Kutije za špecerijo in dišave. — Kotličke in šibe za sneg. — Solnike, kangle za mleko, cedila za juho, čaj, testo in salato. — Vedrice, umivalnike in vrče. Nočne posode. Stiskalnice za ocvirke in krompir. — Samovare »Phöbus« in druge vrste. — Škafekrogle in ovalne. — Lonce za kuhanje perla in perilnice. — Jedilno orodje in žlice vseh vrst. — Jedilne servise iz porcelana raznih izpeljav. — Kuhinjske garniture iz kamenine in porcelana. — Krožnike iz porcelana in kamenine. — Umivalne garniture in vse vrste steklene robe ter pletene košare in cekarje. Obče znana specialna trgovina s kuhinjsko posodo »A. Vicol« se nahaja sedaj samo v Gosposki ulici št. 5. XXX

Avtomobilisti!

Vožnja nemotena Vam je zagotovljena. Baterije 6 in 12 voltne damo brezplačno na posodo, za čas nabiranja ali reparature Vaše baterije. Nove avto baterije nabite, vedno na zalogi.

Vatra akumulator Inq. I. & F. Tom'calj, Mar bor, Strassmaierjeva 3.

Za jesen in zimo

so prispale v veliki izbiri raznovrstne novosti v blagu za damске plašče in obleke, žametu, svili in v blagu za moške obleke.
Prost ogled! K nakupu se ne sili!

Dolček i Marini, Trgovska hiša, Maribor, Gosposka ulica 27

Sanatorij v Mariboru

1117

Gosposka 49 Telefon 23-58

Najmoderneje urejen za operacije in zdravljenje z zdravilnimi aparati. Višinsko solnce, diatermija, tonizator, žarnica „Hala“. Lastnik primarij

Dr. Mirko Černič
specijalist za kirurgijo.

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Najlepše suknje

za gospe in damске plašče dobite v

Trgovskem domu

v Mariboru

Izdelujejo se tudi elegantne obleke po meri

3195

Snežni čevlji

najboljših svetovnih znamk

Din 96.-

Din 100.-

Din 130.-

Din 160.-

Din 200.-

3057

Jos. Moravec, Maribor, Slovenska 12

Naznanjam, da sem s 1. novembrom t. l.

preselil

svojo pisarno iz Cankarjeve ulice št. 1 v novo zgrajeno skladišče 3240

Cankarjeva ul. 24

UGLJENIK PEKLENICA, B. GUŠTIN.
Telefon: 24-99.

Opravična številka: E IX 2059/30

37

Dražbeni oklic!

Dne 9. decembra 1930 ob 16 uri popoldne bo pri podpisnem sodišču v sobi št. 11 dražba nepremičnin.

Zemljiška knjiga k. o. Sv. Magdalena vl. št. 123

Cenilna vrednost: Din 123.694.69.

Najmanjši ponudek: Din 66.784.69.

V ostalem se opozarja na dražbeni oklic, ki je nabit na uradni deski sodišča v Mariboru.

3241

Okrajno sodišče v Mariboru odd. IX., dne 9. novembra 1930.

Otvoritveno naznanilo!

Cenjenemu občinstvu sporočam, da sem prevzel na **Meljski cesti št. 18** staroznano gostilno

„Pri medvedu“

katero sem spremenil v

kavarno - restavrant

Moja dolgoletna strokovnjaška praksa jamči, da bom cenjene goste vsestransko zadovoljil. Imel bom le prvovrstna domača vina ter vedno sveže pivo v sodčkih in steklenicah, kakor tudi izbornu kuhinjo.

Za naklonjenost in obilen obisk se najvljudn. priporoča

Franček Trafenk.

3258

OTVORITVENO NAZNANILO!

Podpisana **ŠTEFANIJA KOS** vljudno naznanjam cenj. občinstvu v Mariboru in okolici, da sem otvorila

v Mariboru, Vetrinjska ulica 8

v novo urejenem lokalu

trgovina z južnim ter domačim sadjem in z zelenjavo na drobno in debelo

Trgovina bo vedno opremljena s svežo zalogo vseh vrst južnega in domačega sadja, od najfinejše do najcenejše vrste, kakor tudi s sočivjem in zelenjavo. Imela bom v stalni zalogi tudi vse drugo blago, ki spada v to stroko. Cenjeno občinstvo bom postregla najsolidneje in najceneje!!

Za naklonjenost in obilen obisk se priporoča **ŠTEFANIJA KOS.**

Sveže dospelo:

Zajci, fazani, morske ribe od Din 22.— za kg naprej, kakor krapl, ščuke, linjake, fogoše itd.

L. UHLER, MARIBOR

delikatesna trgovina in stojnica na Glavnem trgu.

«TRIUMPH»

PAVEL NEDOG

je brezdvomno najboljša pralnica ovratnikovl — Barva, čisti kemično kot novo! — Prepričajte se!

Gosposka ulica 33

Razlagova ulica 22

2968

Najboljša pralnica ovratnikov je „Ideal“ Centrala: Frankopanova 9
Podružnica: Vetrinjska 7

Velika izbira

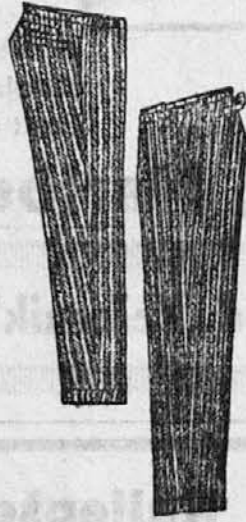
krznenih plaščev**kožic za obrobljenje in kožuhočinaste podloge**

v najboljši kvaliteti in nizkih cenah v

trgovini z krznom**GRANITZ**

Gosposka ulica šte. 7.

Istotam se izdelujejo krzneni plašči po meri. — — — Sprejemajo se tudi popravila krznenih plaščev.

TIVAR OBLEKE

za gospode	od Din 240 ^{.-} do 790 ^{.-}
za dečke, od 11 do 16 let	od Din 200 ^{.-} do 420 ^{.-}
za otroke od 3 do 10 let	od Din 110 ^{.-} do 10 ^{.-}
zimске sukne	od Din 300 ^{.-} do 750 ^{.-}
hlače	od Din 89 ^{.-} do 150 ^{.-}

Prost ogled — k nakupu se ne sili!
Samoprodaje v vseh večjih krajih!

Prodajalne v Mariboru:

Jakob Lah
Glavni trg 2

3261

H. J. Turad
Aleksandrova 7

Redka priložnost!Splošno znani najboljši vinski letnik 1929 toči
gostilna „Lovski dom“
(nad Tremi ribniki).Pristni burgundec lieter po Din 16^{.-} in 18^{.-}
Za zabavo služi klavir.

3257

Stalna priložnostna prodaja velike zaloge

XLV

nogavic, telovnikov, puloverjev,
vsakovrstnih hišnih in kuhinjskih potrebščin, posebno**karlovarske porcelanaste posode**
pri Kormann-u, oddelek ostankov, Maribor, Gosposka 3**Čaj - nova žetev**svetovnih znamk je prispel. Velika izbira kitajskih in indijskih vrst v
vseh cenah. — Prepičajte se o kakovosti mojih mešanic pražene
kave in primerjajte spodaj navedene nizke cene!

Three Anchor	¼ kg	D. 27.-
Specijal	¼ kg	D. 24.-
Mešanica I	¼ kg	D. 21.-
.. II	¼ kg	D. 18.-
.. III	¼ kg	D. 15.-
.. IV	¼ kg	D. 13.-

Angleško in češko sukno

sukno za plašče

pralni baržun

Li dener baižun

barhente

kakor tudi vsakovrstno
manufakturno blago kupite
najceneje pri xxxiv.**Srečko Pihlar**

Maribor, Gosposka ul. 5

Snežne čevljeprvovrstne kvalitete, copate, rokavice, nogavice,
trikotaje ter raznovrstna oblačila v veliki izbiri
nudi po konkurenčni ceni 3196**JAKOB LAH**

Maribor, Glavni trg 2.

Eksportna hiša „LUNA“ lastnik A. Pristernik
Aleksandrova cesta 19 MARIBOR Aleksandrova cesta 19**Bogato izbrana zaloga:**

Poletne majice za otroke komad od Din 11.— naprej
Veslaški lopčič za gospode komad od Din 24.— naprej
Kopalne hlačke komad od Din 12.— naprej
Kopalne obleke komad od Din 35.— naprej
Kratke nogavice za otroke par od Din 6.50 naprej
Kratke nogavice za dame par od Din 10.— naprej
Kopalne čelice komad od Din 8.— naprej
Gumijasti kopalni pasovi komad od Din 6.— naprej
Sokolske majice komad od Din 20.— naprej

Nadalje velika zaloga člok, vezenin, svilenih trakov, čevljev iz ladvovine, sandal,
kravat sralc, ovratnikov, ženskih in moških nogavic itd. XXI**Razprodaja Meljska cesta 29**

Na zalogi je še prvo-
vrstno sukno za moške
obleke, ševiof za marine
oblekce, moška in žen-
ska sukna za plašče.

Kvalitetno blago od Din 89^{.-} naprej**TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV**

Gramofoni	od Din 298 ^{.-} dalje
Mandoline	136 ^{.-}
Vjoline	45 ^{.-}
Gitare	207 ^{.-}
Trombe	505 ^{.-}
Božice harmonike	85 ^{.-}

3361

PRODAJALNA: TRG SVOBODE
Nova Scherbaumova zgradba